

ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

นายคำรณ หล้าเจริญสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974 - 637 - 848 - 1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

OPINIONS OF ART EDUCATION TEACHERS CONCERNING ART EDUCATION TEACHING IN
ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN
ADMINISTRATION

Mr.Komlon Louejalernsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974 - 637 - 848 - 1

คำรณ หล้าเจริญสุข : ความ คิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน
ประถม ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (OPINIONS OF ART EDUCATION TEACHERS
CONCERNING ART EDUCATION TEACHING IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF BANGKOK METROPOITAN ADMINISTRATION)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ปณณรัตน์ พิษณุไพบูลย์ 151 หน้า ISBN 974-637-848-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยอิงแนวคิดการสอนของอาเธอร์ เอฟแลนด์ (Arthur D.Efland,
1979) ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อความหมายของศิลปะ ศิลปศึกษา และองค์ประกอบทางการสอนศิลปศึกษา 6 ด้าน
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูศิลปศึกษา จำนวน 178 คน จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
จำนวน 213 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบตรวจสอบรายการ
แบบประเมินค่า และคำถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยง
เบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาในแต่ละด้านมีระดับดังนี้

- 1) ด้านความคิดเห็นที่มีต่อความหมายศิลปะและศิลปศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในทฤษฎี
เอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และไม่แน่ใจในทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
ส่วนองค์ประกอบทางการสอนศิลปศึกษาทั้งหมดด้าน พบว่า
- 1) ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในทฤษฎีเอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์
และไม่แน่ใจในทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 2) ด้านครูอยู่ในระดับเห็นด้วย อย่างยิ่งในทฤษฎีเอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และไม่แน่ใจ
ในทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 3) ด้านนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยในทฤษฎีเอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และไม่แน่ใจ
ทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 4) ด้านวิธีสอนอยู่ในระดับเห็นด้วยในทฤษฎีเอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และไม่แน่ใจใน
ทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 5) ด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในทฤษฎีเอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์
และไม่แน่ใจในทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 6) ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับเห็นด้วยในทฤษฎีเอกซ์เพรสซิฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์
และไม่ แน่ใจในทฤษฎีมีเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ภาควิชา ..... ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ..... ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C743105 : MAJOR : MAJOR ART EDUCATION
KEY WORD:

KOMLON LOUEJALERNSUK : OPINIONS OF ART EDUCATION TEACHERS
CONCERNING ART EDUCATION TEACHING IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR :
POONARAT PICHAYAPAIBOON, Ed.D. 151 PP. ISBN 947-637-848-1

The purpose of this study was to survey the opinions of art education teachers concerning art education teaching in elementary schools under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration. The study was based on teaching concept of Arthur Efland in these aspects : opinions, meaning of art and art education, and the six elements of art education teaching.

The sample were 178 art education teachers from 213 schools under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration. The research instrument was questionnaire conducted by the researcher which consisted of check-list, rating scale and open-ended form. The data were analyzed by mean of percentage, means, and standard deviation.

The result of research, it was found that the opinions concerning the meaning of art and art education were at the level of highest agreement in Expressive theory and Psychoanalytic psychology theory, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology and the opinions concerning the element of art education teaching in six aspects were as these following :

1. The curriculum, the opinions were at the level of highest agreement in Expressive theory and Psychoanalytic Psychology, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology
2. The teachers, the opinions were at the level of highest agreement in Expressive theory and Psychoanalytic psychology, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology
3. The students, the opinions were at the level of highest agreement in Expressive theory and psychoanalytic psychology, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology.
4. The teaching methods, the opinions were at the level of highest agreement in Expressive theory and Psychoanalytic psychology, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology
5. The teaching materials, the opinions were at the level of highest agreement in Expressive theory and Psychoanalytic psychology, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology and
6. The measurement and evaluation, the opinions were at the level of agreement in Expressive theory and Psychoanalytic psychology, and uncertain in Mimetic theory and Behavioralism psychology.

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา

สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

ณ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของอาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาท่านแรกและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปุณณรัตน์ พิชญไพบุลย์ ซึ่งกรุณารับช่วงเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาต่อจากท่านแรก อาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 ท่าน ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ณ ที่นี้ด้วย

ทำยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา ผู้ล่วงลับไปแล้ว แต่เคยให้คติ และข้อคิดในการศึกษา จึงเป็นกำลังใจในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ที่ได้ให้กำลังใจ และโอกาสในการทำการวิจัยตลอดมา และขอขอบคุณ นางสาวมะลิวัลย์ รัตนพันธ์ นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ช่วยเหลือ ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล และแนะนำในสิ่งต่าง ๆ ด้วยดีจนสำเร็จการศึกษา

นายคำรณ หล้าเจริญสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อความหมายของศิลปะ ศิลปศึกษา และคุณค่าของศิลปศึกษา.....	7
ความหมายของศิลปะ.....	7
ความหมายของศิลปศึกษา.....	9
คุณค่าของศิลปศึกษา.....	11
องค์ประกอบทางการสอนศิลปศึกษา.....	13
หลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	14
ความหมายของหลักสูตร.....	15
หลักสูตรศิลปศึกษาของไทยในอดีต.....	16
ครูศิลปศึกษา.....	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ครูประถมศึกษา	26
ความหมายและสภาพของครูศิลปศึกษาในระดับประถม.....	26
คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของครูศิลปศึกษาในระดับ ประถมศึกษา.....	27
นักเรียน.....	30
นักเรียนประถมศึกษา กับ ศิลปศึกษา.....	31
วิธีสอนศิลปศึกษา.....	34
หลักการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา.....	34
วิธีสอนและเทคนิคการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา.....	39
ปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปศึกษา.....	43
สื่อการสอน.....	48
ความหมายของสื่อการสอน.....	48
ความสำคัญของสื่อการสอนศิลปศึกษา.....	50
การวัดและประเมินผลศิลปศึกษา.....	52
ความหมายของการวัดและประเมินผล.....	52
ความสำคัญของการวัดและประเมินผล.....	52
หลักและวิธีการประเมินผลศิลปศึกษา.....	55
แนวคิดการสอนศิลปศึกษาของอาเธอร์ เอฟแลนด์.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
งานวิจัยในประเทศ.....	61
งานวิจัยต่างประเทศ.....	69
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	71
การสุ่มตัวอย่างประชากร.....	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
การนำเสนอรายงานการวิจัย.....	75
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูศิลปศึกษา.....	77
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการสอนศิลปศึกษา ของครูศิลปศึกษา ที่มีต่อความหมายของศิลปะ ศิลปศึกษา และองค์ประกอบทางการสอนศิลปศึกษา.....	79
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทางการเรียนการสอนศิลปศึกษา ของครูศิลปศึกษา จากแนวคิดการสอนศิลปศึกษา ของเอฟแลนด์.....	81
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวคิดทาง การสอน ศิลปศึกษา ไปใช้ในการปฏิบัติจริง.....	89
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผลการวิจัย.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	117
รายการอ้างอิง.....	118
ภาคผนวก.....	127
ประวัติผู้เขียน.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพครูศิลปศึกษา.....	77
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการสอน ศิลปศึกษา ที่มีต่อความหมายของศิลปะ ศิลปศึกษา และองค์ประกอบทาง การสอนศิลปศึกษา ซึ่งแยกเป็นตารางย่อยได้ ดังนี้.....	79
3. รายการเกี่ยวกับหลักสูตร.....	81
4. รายการเกี่ยวกับครู.....	83
5. รายการเกี่ยวกับนักเรียน.....	84
6. รายการเกี่ยวกับวิธีสอน.....	85
7. รายการเกี่ยวกับสื่อการสอน.....	86
8. รายการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล.....	87
9. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดทางการ เรียนการสอนศิลปศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติจริง.....	89

สารบัญแผนภูมิ

๕

หน้า

แผนภูมิที่

1. ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแนวคิดทางการสอนศิลปะศึกษาของครูศิลปะศึกษาตาม
ทฤษฎีการสอนศิลปะศึกษา.....88